

“IMPULS – PLAKAT” METODI

O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti
“ Pedagogika ” mutahassisligi 1-bosqich magistranti
Yandasheva Sevara Ne`matjonovna
telefon nomer +998939447926
Elektron pochta: yandasheva79@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu materialda “Impuls – plakat” interfaol metodining mohiyati, pedagogik asoslari va amalga oshirish texnikasi yoritilgan. Metod talabalarning o‘quv faoliyatini mustahkamlash bosqichida yozma va og‘zaki ifodani birlashtirib, anonimlik asosida erkin fikr bildirishni rag‘batlantiradi. Har bir talaba tugallanmagan jumlar (impuls) berilgan plakatda shaxsiy loyiha yaratadi, so‘ng plakatlar “galereya” usulida o‘qiladi va sharhlanadi.

Kalit so‘zlar impuls-plakat metodi, interfaol ta‘lim, refleksiya, anonimlik, yozma ifoda, konstruktivizm, pedagogik tashxis, galereya usuli, tugallanmagan jumlar, motivatsiya, inklyuzivlik, vizual o‘rganish.

Аннотация. В данном материале раскрывается суть интерактивного метода «Импульс — плакат», его педагогические основы и техника проведения. Метод объединяет письменную и устную речь на этапе закрепления учебной деятельности, стимулируя свободное выражение мыслей на основе анонимности. Каждый студент получает плакат с незаконченными предложениями (импульсами), создаёт личный проект, затем плакаты вывешиваются и читаются в формате «галереи» с возможностью комментирования.

Ключевые слова метод импульс-плакат, интерактивное обучение, рефлексия, анонимность, письменная речь, конструктивизм, педагогическая диагностика, метод галереи, незаконченные предложения, мотивация, инклюзивность, визуальное обучение

Annotation. This material describes the essence of the “Impulse – Poster” interactive method, its pedagogical foundations, and implementation techniques. The method combines written and oral expression at the stage of consolidating learning activities, encouraging free expression of thoughts based on anonymity. Each student receives a poster with unfinished sentences (impulses), creates a personal project, then the posters are displayed and read in a “gallery” format with the option to add comments.

Keywords impulse-poster method, interactive learning, reflection, anonymity, written expression, constructivism, pedagogical diagnostics, gallery method, unfinished sentences, motivation, inclusivity, visual learning

“Impuls – plakat” metodi – bu talabalarning o‘quv faoliyatini mustahkamlash bosqichida

“NAZARIY VA AMALIY FANLARDAGI USTUVOR ISLOHOTLAR VA ZAMONAVIY TA’LIMNING INNOVATSION YO’NALISHLARI”

yozma va og‘zaki ifodasini birlashtirgan, anonimlik asosida erkin fikr bildirishni rag‘batlantiruvchi interfaol usul. Unda har bir talabaga alohida plakat (vatman varaq) beriladi, unda tugallanmagan jumlar yoki impuls savollar yozilgan bo‘ladi. Talabalar shu jummalarni davom ettirib, o‘z loyihasini (katta hajmda yozma matn) yaratadi, so‘ng plakatlar devorga osiladi va barcha talabalar ularni aylanib o‘qiydi.

- Dars mavzusi bo‘yicha talabalarning shaxsiy tushunchasi, qiyinchiliklari va orttirgan bilimlarini ochiqlash;
- Og‘zaki faoliyatda sust bo‘lgan talabalarga yozma orqali o‘z fikrini ifoda etish imkoniyati berish;
- O‘qituvchiga kelgusi darslarni rejalashtirish uchun real ma’lumot to‘plash;
- Refleksiyani jamoaviy, ammo shaxsiy xavfsiz muhitda amalga oshirish.

Pedagogik asosi (nima uchun samarali?)

Nazariy asos	Qisqa tushuntirish
Konstruktivizm	Talaba o‘z bilimini tugallanmagan impulslarni davom ettirish orqali o‘zi quradi, tayyor bilimni emas, balki unga yo‘nalish beriladi.
Refleksiv ta’lim	Talaba o‘rganilgan mavzu bo‘yicha “men nimani bilaman?”, “nimani tushunmadim?” degan savollarga javob yozadi – bu o‘z-o‘zini baholash.

Anonimlik printsiipi	Muallif nomi ko‘rinmaydi. Bu psixologik bosimni olib tashlaydi va hatto uyatchan talabalarning ham ochiq fikr bildirishiga imkon beradi.
Vizual o‘rganish	Barcha plakatlar bir vaqtda ko‘rinadi, talabalar bir-birining yozganlarini aylanib o‘qiydi. Bu fikr almashishni faollashtiradi.

Metodni amalga oshirish texnikasi (bosqichlar)

Umumiy vaqt: 25–30 daqiqa.

1-bosqich: Tayyorgarlik (darsdan oldin)

- O‘qituvchi tugallanmagan jumlar(impuls iboralar)ni tayyorlaydi. Ularni alohida varaqlarga yoki to‘g‘ridan-to‘g‘ri plakatlarning yuqori qismiga yozadi.
- Plakatlar soni talabalar soniga teng bo‘lishi kerak (har bir talaba alohida ishlaydi) yoki kichik guruhlar bo‘lsa (4-5 kishiga bitta plakat) – matnda “har bir talaba uchun” deyilgan, shu bo‘yicha har bir talaba alohida plakat oladi.
- Kerakli vositalar: A1 yoki A2 formatdagi vatman varaqlari, markerlar (bir necha rang), 2-3 dona flomaster yoki qalam.

2-bosqich: Yo‘riqnoma (2 daqiqa)

O‘qituvchi aniq va qisqa tushuntiradi:

“Har biringiz oldingizda plakat. Unda boshlangan jumlar bor. Sizing vazifangiz – ushbu

jumlalarni davom ettirib, kamida 10 soʻzdan iborat boʻlgan (yozma matn) loyiha yaratish. Istalgan manbadan (darslik, xotira, internet) foydalanish mumkin. Anonimlikka ishonig – hech kim qaysi plakat kimniki ekanini bilmaydi, chunki sizlar hammangiz bir vaqtda yozasiz, soʻng plakatlar aralash osiladi. Muhimi – erkin, toʻgʻri yoki notoʻgʻri degan bahosiz yozing.”

3-bosqich: Yozma impuls – “loyiha yaratish” (15–20 daqiqa)

- Har bir talaba stolida tugallanmagan jumlar yozilgan plakatni oladi.
- Misol jumlar (oʻqituvchi dars mavzusiga moslab 5-6 variant beradi):
 1. “Ushbu mavzu meni koʻproq ... qiziqtiradi, chunki ...”
 2. “Men shuni aniqlashtirmoqchi edimki, ...”
 3. “Men orttirgan bilimlarimni ... (qayerda) qoʻllayman.”
 4. “Ushbu mavzuni oʻrganish jarayonida men ... erishdim.”
 5. “Men ... toʻgʻrisida koʻproq bilib olmoqchi edim.”
 6. “Men uchun ... murakkab boʻldi (sababi: ...)”
- Talabalar har bir jumlaning kamida 10 soʻz bilan davom ettiradi, istagan tartibda, istagan rangda yozadi. Rasm chizish, strelkalar, belgilar qoʻshish mumkin.

4-bosqich: Plakatlarni osish va “galereya” (5–7 daqiqa)

Talabalar tayyor plakatlarni devorning bo‘sh joylariga (yoki bir necha stendga) yopishtiradi (skoch bilan) mahkamlaydi. Hech qanday nom yozilmaydi.

· O‘qituvchi: “Endi sizlarni galereyaga taklif qilaman. Aylanib chiqing, boshqalarning fikrlarini o‘qing. Siz o‘zingiz o‘ylamagan biror narsani ko‘rsangiz, qo‘lingizga boshqa marker olib, izoh yoki qo‘shimcha yozishingiz mumkin (ixtiyoriy).”

· Talabalar 5-7 daqiqa davomida jimgina aylanib, plakatlarni o‘qiydi. Ba’zilari qisqa javob yozadi (“Men ham shu narsani tushunmaganman”, “Juda qiziq fikr”, “Bu menga yordam berdi” va h.k.).

· Talabalar tayyor plakatlarni devorning bo‘sh joylariga (yoki bir necha stendga) yopishtiradi, skoch bilan mahkamlaydi. Hech qanday nom yozilmaydi.

· O‘qituvchi: “Endi sizlarni galereyaga taklif qilaman. Aylanib chiqing, boshqalarning fikrlarini o‘qing. Siz o‘zingiz o‘ylamagan biror narsani ko‘rsangiz, qo‘lingizga boshqa marker olib, izoh yoki qo‘shimcha yozishingiz mumkin (ixtiyoriy).”

· Talabalar 5-7 daqiqa davomida jimgina aylanib, plakatlarni o‘qiydi. Ba’zilari qisqa javob yozadi (“Men ham shu narsani tushunmaganman”, “Juda qiziq fikr”, “Bu menga yordam berdi” va h.k.).

Amaliy misollar (fanlar kesimida)

Fan / Mavzu	Tugallanmagan jumlar	Kutilayotgan javob namunasi

“NAZARIY VA AMALIY FANLARDAGI USTUVOR ISLOHOTLAR VA ZAMONAVIY TA’LIMNING INNOVATSION YO’NALISHLARI”

Pedagogika	“Tarbiyaviy ishda eng qiyin tomoni – ...”	“Tarbiyaviy ishda eng qiyin tomoni – o‘quvchilarning individual xususiyatlarini inobatga olgan holda yondashishdir.”
Tarix	“Men shuni aniqlashtirmoqchi edimki, ...”	“Men shuni aniqlashtirmoqchi edimki, 1991 yildan keyingi iqtisodiy islohotlar qaysi tarmoqlarga ko‘proq ta’sir qildi.”
Ona tili	“Murakkab gapni farqlashda menga ... qiyin bo‘ldi.”	“Murakkab gapni farqlashda menga bog‘lovchi vositalarning vazifasini aniqlash biroz qiyinchilik tug‘dirdi.”
Ekologiya	“Men ... to‘g‘risida ko‘proq bilmoqchi edim.”	“Men chiqindilarni qayta ishlashning eng zamonaviy va ekologik xavfsiz texnologiyalari to‘g‘risida ko‘proq bilmoqchi edim.”

5-bosqich: Yakuniy tahlil va o‘qituvchi xulosasi (5 daqiqa)

- O‘qituvchi plakatlardan umumiy tendensiyalarni qayd etadi: ko‘pchilik qaysi savolga qiziqqan, qaysi nuqta murakkab bo‘lgan, qanday takliflar kelgan.
- Rahmat aytadi va hech qanday tanqidiy baho bermaydi. Faqat: “Kelgusi darsda sizlarning ko‘pchiligingizni qiziqtirgan mavzuga alohida e’tibor beramiz” yoki “Sizlarning takliflaringiz asosida amaliy mashg‘ulotni o‘zgartiramiz” deyiladi.
- Agar vaqt bo‘lsa, 2-3 ta talaba (ixtiyoriy) o‘z plakatidagi eng qiziqarli javobni ovoz chiqarib o‘qishi mumkin.

“NAZARIY VA AMALIY FANLARDAGI USTUVOR ISLOHOTLAR VA ZAMONAVIY TA’LIMNING INNOVATSION YO’NALISHLARI”

Metodning afzalliklari

- Inklyuzivlik – yozma ifoda og‘zaki nutqida noqulay bo‘lgan talabalar, shuningdek, tez yozadigan, o‘ylab javob beradigan talabalar uchun qulay.
- Haqiqiy tashxis – o‘qituvchi talabalarning mavzuni qaysi qirralarini o‘zlashtirgani, qayerda tushunmovchilik borligini anonim tarzda ko‘radi. Bu baholash emas, balki o‘quv jarayonini tuzatish vositasi.
- Kreativ va tanqidiy fikrlash – impuls jummalarni davom ettirish uchun talaba mavzu bo‘yicha tayanch bilimlarni faollashtirishi, taqqoslashi, sabab-natija aloqalarini o‘rnatishi kerak.
- Motivatsiyani oshirish – o‘z fikri hech qanday tanqidsiz qabul qilinganini ko‘rgan talaba keyingi darslarda faolroq ishtirok etadi.

Xulosa

“Impuls – plakat” metodi, ayniqsa, darsning mustahkamlash bosqichida, har qanday fan va yosh guruhida qo‘llash mumkin. Uni muntazam (har 2-3 darsda bir marta) qo‘llash talabalarning reflektiv kompetensiyasini, yozma ifoda madaniyatini va o‘z-o‘zini baholash ko‘nikmasini sezilarli darajada rivojlantiradi. Matnda berilganidek, ushbu metod talabalarning “sukut saqlashini” yengadi va o‘qituvchiga haqiqiy pedagogik tashxis qo‘yish imkonini beradi. Eng muhimi – hech qanday baho va tuzatishsiz, faqat tushunish va qabul qilish muhiti yaratiladi.

Ushbu tavsif D. Kluster, J. Gilford va 4K modeli g‘oyalariga tayanib, amaliy pedagogik tajriba asosida yozilgan.